

Broj: 1129-20-PŽS/12
Datum: 24.12.2012.godine

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
n/r ministra, gđin Anton Kasipović

Republički pedagoški zavod
n/r direktora, gđa Mira Grbić

Poštovani,

Predmet - Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti učenika

Ciljevi obrazovanja definisani Konvencijom o pravima djeteta u direktnoj su vezi sa ostvarivanjem prava djeteta uopšte, a ne samo prava na obrazovanje, i kao takvi usmjereni su na zaštitu osnovnih vrijednosti garantovanih Konvencijom, a to je prije svega ljudsko dostojanstvo djeteta.

Pri tome, Konvencija posebno naglašava, da se uvijek mora imati u vidu uzrast djeteta, njegove potrebe i njegove razvojne mogućnosti, odnosno, najbolji interes djeteta mora biti prioritet u ostvarivanju svakog prava djeteta.

Obrazovanje je, prema Konvenciji, mnogo više od formalnog školovanja i obuhvata čitav niz životnih iskustava i procesa učenja koji djeci omogućavaju da i individualno i kolektivno, razvijaju svoje ličnosti i svoje talente i sposobnosti.

Pitanje školske discipline izuzetno je važno za obrazovni sistem i pretpostavka je za samostalan rad, rad odjeljenske zajednice i škole u cjelini. Pri tome je posebno važno jasno definisati pitanje disciplinske odgovornosti učenika, koja se odnosi na odgovornost za povredu njihovih obaveza u vezi sa školovanjem.

Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju¹, kao i Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju² utvrđene su teže povrede obaveza učenika, vaspitno-disciplinske mjere koje se izriču učenicima za učinjenu povredu obaveza, a koje mjere se izriču učenicima za školsku godinu u kojoj je učenik učinio povredu, te da učenik može odgovarati samo za povredu obaveze koja je dokazana i koja je u vrijeme izvršenja bila utvrđena zakonom ili opštim aktom škole. Zakonom je utvrđeno i da učenik ili njegov roditelj može uložiti prigovor školskom odboru na izrečenu vaspitno-disciplinsku mjeru u roku od osam dana od dana prijema odluke.

Zakonom je prepušteno školama da svojim normativnim aktom definišu lakše povrede obaveza učenika ali i sva druga pitanja koja se odnose na utvrđivanje odgovornosti učenika, vođenje disciplinskog postupka i izricanje vaspitno-disciplinske mjere zbog učinjene povrede.

¹ Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Službeni glasnik RS broj 74/08, 71/09, 104/11

² Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju, Službeni glasnik RS broj 74/08, 106/09, 104/11

Postupajući u jednom broju predmeta, kojima se ukazuje na povredu prava učenika u vezi sa utvrđivanjem njihove odgovornosti zbog povrede obaveza u obrazovnom sistemu, ombudsman za djecu konstatuje:

- da škola u vrijeme izricanja vaspitno-disciplinske mjere nije ni imala pravilnik o disciplinskoj odgovornosti učenika,
- da su neke škole svojim pravilnicima utvrdile i nove teže povrede obaveza učenika, iako zakon ne ostavlja takvu mogućnost,
- da su neke škole svojim pravilnicima definisale i nove disciplinske mjere koje zakon ne poznaje, niti zakon ostavlja takvu mogućnost,
- da su škole izricale mjeru u novoj školskoj godini za povrede učinjene u prethodnoj, protivno izričitoj zakonskoj odredbi,
- da pravilnici škola ne definišu način i proceduru vođenja disciplinskog postupka niti postupak utvrđivanja odgovornosti učenika,
- da pravilnici škola ne utvrđuju obavezu da se učeniku omogući da se izjasni o svim okolnostima koji su od uticaja na utvrđivanje njegove odgovornosti,
- da škole ne donose odluke u pisanoj formi o izrečenim mjerama,
- da se odluka o izrečenoj mjeri ne dostavlja roditeljima ili starateljima učenika,
- da se izricanjem odgovarajuće vaspitno-disciplinske mjere za težu povredu dužnosti učenika istom odlukom smanjuje vladanje učenika, ne čekajući da donesena odluka o disciplinskoj odgovornosti postane konačna, a time i osnov za smanjenje vladanja učenika,
- da pravilnici škole nisu doneseni uz mišljenje savjeta roditelja i savjeta učenika,
- da pravilnici škole nisu javno objavljeni, tako da ni učenici ni roditelji i ne znaju za njihov sadržaj.

U svim navedenim slučajevima izrečena vaspitno-disciplinska mjera smatra se dovoljnim korektivom neprimjerenom ponašanju učenika.

Praksa, na žalost, pokazuje da izrečena vaspitno disciplinska mjera nije dovoljan korektiv, te da, iako se mjere izriču postupno, one u konačnom, u jednom broju slučajeva ne daju očekivane rezultate.³

Pri tome ni Zakon, a ni pravilnici škole u vezi sa disciplinskom odgovornošću učenika ne utvrđuju obavezu škole da u saradnji sa roditeljima i staraocima djeteta provodi odgovarajuće mjere pojačanog vaspitnog rada i nadzora nad djecom koja svojim ponašanjem narušavaju pravila školske discipline, kako bi se poslije prve izrečene mjere učeniku, odgovarajućim mjerama pomoglo u otklanjanu uzroka koji dovode do takvog ponašanja i time smanjila mogućnost ponavljanja neprimjerenog ponašanja. Tako npr. na pitanje školi - Šta ste i koje mjere preduzeli kada je učenik imao 5 neopravdanih izostanaka /sada ima 15/ ili nema odgovora, ili se ne preduzimanje mjera obrazlaže odsustvom bilo kakve saradnje roditelja djeteta sa školom.

U svim slučajevima povrede obaveza učenika, škola mora da ima u vidu prije svega osnovnu svrhu izricanja vaspitno-disciplinske mjere učeniku. Izrečena mjera mora prije svega biti vaspitna, a onda i disciplinska i dovoljno efikasna da na učenika djeluje preventivno i da ga spriječi u novim povredama njegovih obaveza i da kod učenika razvija svijest o potrebi da se pravila školske discipline poštuju. Izrečena mjera, istovremeno treba preventivno da djeluje i prema svim drugim učenicima.

³ Prema podacima škola, u školskoj 2009/2010. i 2010/2011.godini, po disciplinskoj mjeri iz obrazovnog sistema isključeno je 135 djece u 35 srednjih škola

Pri tome je izuzetno važna aktivna uloga roditelja, koji moraju biti upoznati sa pravima, obavezama i odgovornostima u školi - kako je to uređeno važećim pravnim propisima, što uključuje i obaveznu saradnju sa školom, ali i posljedice propuštanja te obaveze, te o pedagoškim mjerama škole i ovlaštenjima psihologa u školi i drugim službama koje su podrška roditeljima za različita pitanja sa kojima se susreću u odrastanju djeteta.

Imajući u vidu da pitanje disciplinske odgovornosti učenika zbog povrede njihovih obaveza u školi, ili nije uređeno normativnim aktom škole ili nije na odgovarajući način definisano, te da škole imaju vrlo različit pristup u izricanju vaspitno-disciplinskih mjera zbog povrede obaveza učenika, a što dovodi do povrede prava učenika definisanih zakonom,

Ombudsman za djecu u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim članom 9. Zakona o Ombudsmanu za djecu,

PREDLAŽE

- Ministarstvu prosvjete i kulture i
- Republičkom pedagoškom zavodu

Da u skladu sa svojim ovlaštenjima, vezano za utvrđivanje odgovornosti učenika i izricanje vaspitno-disciplinskih mjera, preduzmu potrebne mjere za sprečavanje postupanja koja dovode do povrede prava učenika u obrazovnom sistemu, na način, da se, u skladu sa Zakonom, sva pitanja koja se tiču povrede obaveza učenika i njihove odgovornosti u obrazovnom sistemu, uredi pravilnikom na jedinstven način,

te da u roku od 15 dana Instituciju obavijestite o mjerama koje ste preduzeli.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu
mr Nada Grahovac